

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unu an 12 fior., pe șese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România și străinătate:
Pe an 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULŪ XLVII.

SĚ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Sursoarî nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N° 193.

Duminică 14 (26) Octomvre

1884.

Nou Abonamentŭ

la

„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1 Octomvre st. v. 1884 s'a încaputŭ unŭ nou abonamentŭ, la care invitămŭ pe onorații amici și sprijinitori ai foiei noastre.

Abonamentul: Pentru Austro-Ungaria cu posta: pe trei luni 3 fl., pe șese luni 6 fl., pe unŭ an 12 fl. Pentru România și străinătate: pe trei luni 9 franci, pe șese luni 18 franci, pe unŭ an 36 franci.

Rugămŭ pe d-nii abonați, ca să binevoiască a-și reînvi de cu vreme prenumerările, pentru ca trimiteria țiarului să nu se întrerupă.

REDACTIUNEA „GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Brașovŭ în 13 (25) Octomvre.

Încă pe la 1844, când cerea Kossuth ca nobilimea maghiară să se lapede de prerogativele ei, să renunțe de a mai domni peste poporŭ și să se mulțumescă a fi conducătorii lui, conservativul Stefanŭ Szechenyi luă în apărare aristocrația unghurească, ca pe unŭ razimŭ alŭ supremației unghurești, și asigură susŭ și tare, că sôrtea maghiarismului e legată de sôrtea magnaților.

Totŭ așa asigură și astăzi „liberalul“ ministru-președinte Tisza, că scopul lui este de a da camerei magnaților o astfel de organizare, ca acestŭ corpŭ legislativŭ să pôtă fi pârzi-toriulŭ ideei de statŭ naționale maghiare rămânând neatinsŭ de fluctuațiunile țilei.

Firesce, pe câtŭ timpŭ magnații unghuri vorŭ să fie domni și stăpâni peste poporele din acestŭ statŭ și nu se mulțumescŭ numai de a fi conducători; pe câtŭ timpŭ cărturarii unghuri numai în această domnire a magnaților vedŭ asigurată existența națiunii maghiare; pe câtŭ timpŭ această națiune nu e în stare să trăiască fără de privilegii și prerogative de totŭ felulŭ, nici vorbă nu pôte fi de principii democratice. Chiar și unŭ „liberalŭ“ așa de mare ca d-nu Tisza se vede constrânsŭ a se încapă în privilegiul magnaților proprietari.

În timpulŭ din urmă, totŭ sub regimulŭ d-lui Tisza, camera magnaților pierduse mai totă însemnătatea și nu făcea decâtŭ să voteze cu câte o corectură de stilŭ proiectele de lege primite de adunarea deputaților. Numai o singură dată au încercatŭ magnații de a face opozițiune, când cu legea pentru căsătoriile mixte între Evrei și creștini, și în afară se crede că tocmai acestŭ casŭ singularicŭ a datŭ principalulŭ îndemnŭ la reforma camerei magnaților.

Acăsta nu e adevăratŭ. Reforma este de multŭ pregătită și cei ce au pregătit-o nu s'au gânditŭ decâtŭ numai la unŭ nou mijlocŭ spre a stabili pe base și mai solide supremația elementului maghiarŭ. Camera magnaților să devină o instituțiune vitală, care să aibă în viitorŭ o influință decisivă asupra țerei de statŭ, și nici fluctuațiunile din adunarea deputaților să nu-i mai pôtă paraliză această influință. Așa înțelege d-lŭ Tisza misiunea magnaților de a păzi ideea de statŭ naționalŭ maghiarŭ.

Proiectulŭ pentru reforma camerei magnaților are tendința de a apără interesele conserva-

tive eschidându orî-ce elemente democratice. De aceea pentru compunerea acestei camere nu admite nici unŭ felŭ de alegere, cum este în Franția, România ș. a., sêu prezentare din partea corporațiilor, cum e în Prusia, ci totă organizarea ei o basază pe privilegiul aristocrațiilor celorŭ mai avuți și pe dreptulŭ de denumire alŭ coronei, care éráși din considerațiunile de conservare națională unghurească este limitatŭ.

Cu modulŭ acesta guvernulŭ va face într'a-devărŭ din camera magnaților unŭ factorŭ puternicŭ, cu vedă și cu influință mare. Dér bine observă unŭ țiarŭ din Viena, că prin aceea că va cresce puterea camerei magnaților, va scăde puterea și influința camerei deputaților.

Domnulŭ Tisza, care conduce frânele guvernului de Țece anî încóce, s'a dedatŭ a identifică guvernulŭ sêu cu viitorulŭ Ungariei, țice memorata fóiă, dér elŭ a uitatŭ cu totulŭ, că este posibilŭ ca să se schimbe situațiunea venindŭ altŭ guvernŭ la cămă; a uitatŭ că prin reforma camerei magnaților va pregăti numai altora calea către putere, cari se vorŭ folosi de marea influință a acestei camere în desavantajulŭ libertății poporului.

Orî-cum se va întorce róta sorții, noi una scimŭ: că supremația de ađi a elementului maghiarŭ nu pôte avé durabilitate, pentru că este nenaturală, nedreptă și calcă în piciorŭ libertatea popórelorŭ din acestŭ statŭ poliglotŭ.

CRONICA POLITICĂ.

Ședințele dietei croate au începutŭ a dură minute, numai, grația neînțelegerilorŭ dintre partida guvernamentală și Starceviciană. Ședința dela 21 Octomvre a duratŭ 6 minute, la 22 Octomvre nu s'a ținutŭ ședință, cea dela 23 Oct. a duratŭ 3 minute. În această țicoridorele dietei erau ocupate de gendarmi. Președintele deschide ședința și provóca pe secretarŭ să citescă protocolulŭ. Barcić, sărindŭ în susŭ, cere în numele partidei drepte, ca președintele să-și retragă scârbósa calomniă. Președintele refusă lui Barcić cuvântulŭ. Starceviceanii strigă, să-lŭ lase să vorbescă. Președintele sună mereu clopoțelulŭ și se adresază din nou către secretarŭ. Starcevicianii sarŭ toți în susŭ și cerŭ, să-și retragă președintele declarațiunea. Davidŭ Starcevicŭ strigă, că ei nu se lasă a fi batjocoriți. Larma e la culme; președintele propune eschiderea lui Davidŭ și Antonŭ Starcevicŭ, precum și a lui Ivandija și ridică ședința. Starcevicianii rămânŭ pe bănci, până când vine cestorulŭ și confirmă ridicarea ședinței.

Episcopulŭ catolicŭ Rudigier din Linz a ținutŭ o cuvântare în adunarea generală a reuniunii poporului catolicŭ, în care se află unŭ pasagiu caracteristicŭ, care merită a fi reproducŭ din cuvântulŭ în cuvântulŭ. Episcopulŭ Rudigier țice: »Domnulŭ președinte alŭ consiliului provincialŭ scolarŭ a datŭ răspunsulŭ: Păziți legile.« De ași fi fostŭ eu cu deputațiunea, i-ași fi datŭ sfatulŭ, să întrebe: Ce felŭ de legi? Suntŭ legi dumneșcesci și legi omenesci. Legile omenesci ale autorității regulate trebuescŭ păzite cu tóte sacrificiile. Noi suntemŭ datori să ascultămŭ de împératulŭ și de autoritățile puse de elŭ, de a aduce totŭ feliulŭ de sacrificii, ba chiar de a ne sacrifică viéta, când este necesarŭ. Dară afară de legea omenescă, mai este și legea dumneșcescă. Déca legile omenesci suntŭ în contradicțiune cu legile dumneșcesci și déca se află astfelŭ de condrađicțiuni în legea noastră scolară, de care să ascultămŭ? apoi ne spune istoria creștinismului, că chiar la începutulŭ creștinismului s'a stabilitŭ de propagătorii legitimi ai creștinismului principiulŭ: »Trebue

să ascultămŭ mai multŭ de Dumneșeu decât de ómeni.«

Cu prilegiulŭ nuntei de aurŭ a părechi princiare de Hohenzollern-Sigmaringen, N. fr. Presse reamintescă că principele Carolŭ Antonŭ, tata regelui Carolŭ alŭ României, a fostŭ acela, care în anulŭ 1860 ca ministru-președinte prusianŭ a stăruiț din tóte puterile ca Bismarck să fie numitŭ ministru de esterne. Mai departe reamintescă numita fóiă, față cu discușiunea asupra succesiunii în Braunschweig, că în discursulŭ ce l'a ținutŭ Anton de Hohenzollern, la 6 Aprilie 1850 când și-a predatŭ țera Prusiei a țistŭ între altele: »Sunt mândru că mi-amŭ implinitŭ datoria pe câtŭ timpŭ amŭ fostŭ regentŭ și că mi-o implinescŭ depuindŭ frânele guvernului în mâinile regelui Prusiei. Déca este ca să se implinescă cea mai fierbinte dorință a inimei mele precum și dorința tuturorŭ amicilorŭ patriei, déca este ca unitatea Germaniei să éșă din împérația visurilorŭ și să devină faptă, nici o jertfă nu pôte să fie pré mare. Eu depunŭ acum pe altariulŭ patriei cea mai mare jertfă, ce o potŭ aduce.«

Organulŭ lui Bismarck, »Nordd. allg. Ztg.« ocupându-se de partea politică a afacerii succesiunii la tronŭ în Braunschweig țice ar fi periculosŭ pentru imperiulŭ germanŭ déca ar deveni duce de Braunschweig unŭ membru alŭ dinastiei velfice, mai alesŭ după ce 11 din 19 cercuri electorale ale Hanoverei alegŭ și acum deputați velfi, cari au declaratŭ pe față, că se vorŭ folosi de încurcăturile esteriore spre a sili pe Prusia să restabilească regatulŭ Hanoverei. Noi nu vomŭ puté suferi țice »Nordd. allg. Ztg.« ca unŭ duce de Cumberland se devină ca duce de Braunschweig punctulŭ de cristalizare pentru agitațiunile velfice.

Din Croația.

Clubulŭ partidei naționale croate ținu în 22 Oct. n. o ședință cu scopŭ de a se mai înăsprî regulamentulŭ dietei. Comitetulŭ clubului aduse următoarele propunerî: 1) putere discreționară absolută a președintelui. 2) Eschiderea dela optŭ până la treișeci de ședințe și în casŭ de repețire până la șese-șeci de ședințe. 3) Inchiderea discușiunii după desbatere de trei țile, eventualŭ primirea en bloc a proiectului prezentatŭ. 4) Intrândŭ unŭ membru eschisŭ cu puterea în dietă să plătescă o amendă (glóbă) de 500 fl. Tóte acestea propunerî ne mai pomenite în nici unŭ parlamentŭ se primiră și se vorŭ aduce în ședința plenară a dietei.

La Banulŭ se ținură în timpulŭ din urmă conferințe pentru modificarea legii de presă. La acestea au luatŭ parte amândoi președinții tribunalelorŭ de apelŭ, șefii secțiunilorŭ dela interne și alŭ justiției, șefulŭ procuraturii generale, președintele croatŭ dietalŭ și câțiva deputați. Guvernulŭ a prezentatŭ unŭ proiectŭ de lege, care este făcutŭ după celŭ din Cislaitania și admite suspendarea interinală a juriului. Proiectulŭ a fostŭ emendatŭ, ca juriulŭ să fie suspendatŭ pe trei anî. Proiectulŭ acesta se va așterne monarhului spre aprobare preliminară și îndată după ce se va desbate adresa se va tractă în dietă. Este temere că déca se vorŭ eschide Starcevicianii poporulŭ va face mari demonstrațiuni.

Tractările începute între Starcevicianii și guvernamentalii d'a se stabili unŭ modus vivendi n'a avutŭ nici unŭ rezultatŭ. Clubulŭ starcevicianŭ a răspunsŭ curatŭ cu non possumus, ceréndŭ în același timpŭ, ca președintele dietei să i se inchine. În ședința dela 22 Octomvre, Starcevicianii au alesŭ doi membri, pe Radošević și Sladović, cari în unire cu Franc și Sipus să continue tractările cu președintele dietei. Ei au făcutŭ următoarea declarațiune, adaogéndŭ, că déca ea se va primí, președintele să-și retragă enunțiarea de deunăđi esprimându-și părerea de réu. Declarațiunea sună:

»În ședința dietei dela 20 Octomvre a. c. președintele Hrvat a declaratŭ în numele dietei și a națiunii întregi, că protesteză chiar și în contra cugetului, că reprezentanța poporului regatului croatŭ arŭ puté presentă M. Sale o adresă ca a partidei drepte și că condamnă

Cursul la bursa de Viena
din 24 Octomvre st. n. 1884.

Rentă de aur ungară 6%	123.05	Bonuri croato-slavone	100.—
Rentă de aur 4%	93.35	Despăgubire p. dijma de vin ungar	98.25
Rentă de hârtie 5%	88.30	Imprumutul cu premiu ungar	115.75
Imprumutul căilor ferate ungare	143.—	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	115.60
Amortisarea datoriei căilor ferate de osti ungar (1-ma emisiune)	97.10	Renta de hârtie austriacă	80.95
Amortisarea datoriei căilor ferate de osti ungar (2-a emisiune)	119.30	Renta de arg. austr.	82.10
Amortisarea datoriei căilor ferate de osti ungar (3-a emisiune)	104.—	Renta de aur austr.	103.45
Bonuri rurale ungare	100.70	Losurile din 1860	135.25
Bonuri cu cl. de sortare	99.75	Acțiunile băncii austro-ungare	861.—
Bonuri rurale Banat-Timiș	100.	Act. băncii de credit ungar	289.—
Bonuri cu cl. de sortare	99.25	Act. băncii de credit austr.	288.20
Bonuri rurale transilvane	99.75	Argintul — Galbin împărătesc	5.78
		Napoleon-d'or	9.69 1/2
		Mărți 100 imp. germ.	59.85
		Londra 10 Livres sterline	121.95

Bursa de București.

Cota oficială dela 11 Octomvre st. v. 1884.

	Cump.	vënd.
Renta română (5%)		
Renta rom. amort. (5%)		
convert. (6%)		
Impr. oraș. Buc.		
Credit fonc. rural (7%)		
" " (5%)		
" " urban (7%)		
" " (6%)		
" " (5%)		
Banca națională a României		
Ac. de asig. Dacia-Rom.		371 1/2
" " Națională		
Aur	6.05%	6.20
Bancnote austriace contra aur	2.07	2.08

Cursulu pieței Brașov
din 25 Octomvre st. n. 1884.

Bancnote românești	Cump.	9.06	Vënd.	9.07
Argint românesc		9.—		9.06
Napoleon-d'or		9.66		9.66
Lire turcesc		10.92		10.92
Imperial		9.90		9.90
Galbeni		5.66		5.66
Scrisurile fonc. »Albina«		100.—		101.50
Ruble Rusesc		123.—		124.—
Discontul		7—10 %		pe an.

Numere singuratică din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungăria lui Gross (în casa prefecturii.)

CEA MAI NOUA

Carte de Bucate

cu **4165** de rețete **610** pagini; numai cu prețului de **fl.—80 cr**; cu X chipuri.

Cu trimitere pe poștă numai **fl.—90 cr.**

Se poate procura dela librăria editore **H. Zeidner in Brașov** precum și dela toate celelalte librării.

1—10

Mersul trenurilor

pe linia **Teiuș-Arad-Budapesta** a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Teiuș-Arad-Budapesta			Budapesta-Arad-Teiuș.			
	Tren de persoane	Tren omnibus	Tren omnibus		Tren de persoane	Tren omnibus
Teiuș	2.39	9.50	8.20	Viena	8.25	8.35
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10	Budapesta	8.00	6.55
Vințulu de jos	4.04	11.09		Szolnok	11.14	12.28
Șibot	4.35	11.43		Arad	3.35	5.30
Orăștia	5.02	12.13		Glogovaț	4.00	6.20
Simeria (Piski)	5.44	1.22		Glogovaț	4.16	6.39
Deva	6.05	1.48		Gyorok	4.47	7.19
Branicica	6.34	2.21		Pauliș	5.02	7.39
Ilia	7.01	2.54		Radna-Lipova	5.25	8.11
Gurasada	7.15	3.09		Conop	5.57	8.49
Zam	7.49	3.48		Bêrzova	6.18	9.18
Soborșin	8.32	4.37		Soborșin	7.11	10.27
Bêrzova	9.19	5.30		Zam	7.48	11.18
Conop	9.40	5.58		Gurasada	8.22	11.57
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24	Ilia	8.40	12.27
Pauliș	10.32	6.56	8.41	Branicica	9.02	12.57
Gyorok	10.48	7.15	9.01	Deva	9.32	1.45
Glogovaț	11.17	7.48	9.30	Simeria (Piski)	10.12	2.58
Arad	12.32	8.05	9.45	Orăștia	10.47	3.46
Szolnok	12.00	8.45	6.10	Șibot	11.14	4.20
Budapesta	4.00	2.10	7.27	Vințulu de jos	11.46	5.06
Viena	7.44	6.40	—	Alba-Iulia	12.21	6.15
	6.20	—	—	Teiuș	12.53	7.00

Arad-Timișoara			Simeria (Piski) Petroșeni		
	Tren omnibus	Tren de persoane		Tren omnibus	
Arad	6.00	12.30	Simeria	3.08	
Aradul nou	6.26	12.54	Streiu	3.45	
Németh-Ságh	6.51	1.19	Hațeg	4.33	
Vinga	7.28	1.50	Pui	5.19	
Orczifalva	7.49	2.12	Crivadia	6.05	
Merczifalva	8.09	2.30	Banița	6.43	
Timișoara	8.58	3.15	Petroșeni	7.00	

Timișoara-Arad			Petroșeni-Simeria (Piski)		
	Tren de persoane	Tren omnibus		Tren omnibus	
Timișoara	12.25	5.00	Petroșeni	8.56	
Merczifalva	1.16	5.56	Banița	9.31	
Orczifalva	1.34	6.16	Crivadia	10.09	
Vinga	2.04	6.50	Pui	10.48	
Németh-Ságh	2.25	7.11	Hațeg	11.26	
Aradul nou	2.54	7.44	Streiu	12.06	
Arad	3.10	8.00	Simeria	12.37	

Nota: Órele de nopte sunt cele dintre liniile gróse

Bucata **fl. 1.20** Duzina **fl. 12.50**

Ușore ca péna! Elegante! Fórte moderne!

Abia de o greutate de **60 grame!**

Intre tóte păláriile până acum fabricate nu va fi nici una care să fi ajuns perfectiunea, ca ușurele, modernele, de totu eftinele și la tóte exposițiile premiate

CELE MAI NOUE!

Pălării de „burgesă“

(„Bürger“ Hüte)

Aceste pălării sunt cele mai comode, din păsă fină, pentru Domni și Dame, băeți și fetițe, în tóte mărimile dorite, de diferite 10 fețe, cele mai multe, gris (cenușii), cafenii, albastre, verđi etc., lucrate superbă la modă, și practice pentru ori ce clasă: pentru bogat și sêrac, pentru cavaleri și burghesi, potrivite pentru stradă, la promenadă, la vênat, la drum, așa dér, pălăria cea mai comodă, elegantă și eftină, care s'a produsă până acum, pentru aceea și cele mai cerute și căutate în tótă lumea.

— Trimiterea prin rembură. —

Din altă parte se anunță asemenea pălării, care însă nu sunt decât o imitația rea a pălăriilor mele.

De cualitatea cea mai bună și eftine pălării se pot procura singur numai prin firma:

Grösste Hut-Agentur „Hecht,“

WIEN, I. Bez. Christinengasse G.

(Pentru imitația și reproducții se avertisează.)

S E C R E T E

le vindecă pe basa celei mai nouă constatări ale sciinței, chiar și casurile cele mai desperate fără ca cineva să fie împiedecat dela lucrul său. Asemenea vindecă urmările rele ale pécatorului tinereței (onania) slăbiciune de nervi și impotența. Mare discrețiune. Ne rugăm pentru descrierea completă a bólei.

Dr. Bella,

membre a mai multor societăți sciintifice etc.

6. Place de la Nation, 6. — PARIS.

bucata **fl. 1,20** duzina **fl. 12**

Elegante! Moderne! Bune! Eftine!

Nu există ceva mai bună, mai durabilă, mai eftină, ca pălăriile mele fabricate după propria mi metodă cu puterea aburului, și premiate dela multe esposiții. Cele mai escelente sunt

„Pălării“ — „Burgese“

din păsă fină și móle pentru domni și copii, în ori ce mărime, pentru ori ce clasă, pentru sêrac și bogat, pentru cavaleri, pentru burghesi și lucrători, în diferite 16 colorii, mai multe cenușii, cafenii, măslini și verđi, impeștritate, albastre și negre, nuanțe deschise și închise. — Din cauza fineței, eftinătăței și durabilităței acestor pălării, se cer de prin tótă lumea.

Trimiterea prin provincii prin rembură.

Comandele prin scrisori se se facă la

Hrn. J. Fekete, Hut-Manufactur,

Wien, Mariahilf, Engalgasse Nr. 105.

Tipografia Alexi Brașov.